

***** ER-verg. d.d. 19.10.2021 *****

AGENDAPUNT : 6.a

ONDERWERP : Vaststelling eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire

TOELICHTING: Voorzitter verzoekt het college om een korte introductie te geven en alvorens het college het woord te geven, vraagt de voorzitter of de raad over dit onderwerp wenst te beraadslagen. Raadslid Abraham doet een voorstel van orde en brengt naar voren dat dit onderwerp al uitvoerig behandeld is zowel in de commissie als in de meningsvormende vergadering. Hij stelt voor dat de raad een stemmotivering doet alvorens over te gaan tot stemmen op dit onderwerp. Tevens stelt hij voor dat indien er moties of amendementen zijn dat hierop wel kort beraadslaagt wordt. De raad gaat hiermee akkoord.

Vervolgens wordt gedeputeerde Kroon in de gelegenheid gesteld om een korte introductie te geven over het verbod op wegwerp plastic. Hij geeft aan dat het doel van de verordening is het streven naar een schone en gezonde leefomgeving door het verminderen van de hoeveelheid afval en het verminderen van materialen die schadelijk kunnen zijn voor het milieu. Aanleiding van deze verordening was een motie van de eilandsraad d.d. 30 oktober 2018 en een brief van fractie MPB d.d. 1 september 2020 inzake de versnelling van het verbod op gebruik van plastic. Gedeputeerde geeft verder aan dat het verbod in drie fasen zal plaatsvinden.

Raadslid Abraham doet een voorstel van orde en voert aan dat het college in een besluitvormende raad niet met nieuwe feiten kan komen daar in de verordening staat vermeld dat het verbod in een fase zal plaatsvinden en niet drie. Ook raadslid Tjin Asjoe doet een dringend verzoek aan het college om zich niet te richten op eventuele uitvoeringsplannen maar enkel op de gepresenteerde verordening. De voorzitter verzoekt het college om te continueren rekening houdend met de opmerkingen. Gedeputeerde Kroon rond zijn introductie af

Raadslid Domacasse doet een voorstel van orde en vermeld dat hij een motie heeft ingediend inzake dit onderwerp. Voorzitter vraagt aan de raad of stemmotivering nodig is. De raad doet in twee minuten stemmotivering waarna de voorzitter vraagt of de raad de eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire kan vaststellen. Er wordt hoofdelijk gestemd.

BESLUIT: De eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire wordt met meerderheid van stemmen (6 voor en 3 tegen) vastgesteld.

***** ER-verg. d.d. 19.10.2021 *****



**Eilandsraad van het
Openbaar lichaam Bonaire**

EILANDSVERORDENING tot wijziging van
de eilandsverordening afvalstoffen Bonaire
(AB 1993, no. 2) teneinde een verbod op het in de handel brengen van wegwerp plastic in te voeren
(Eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire)

2021

**ONTWERP
No. 2**

DE EILANDSRAAD VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Overwegende:

- dat het in het belang van de bescherming van het natuur, milieu en gezondheid, noodzakelijk is de belasting daarvan door zwerfafval te beperken en zoveel mogelijk te voorkomen en daartoe regels te treffen over de omgang met kunststofproducten voor eenmalig gebruik;
- dat de eilandsraad op 30 oktober 2018 akkoord is gegaan met een motie om regelgeving te ontwikkelen gericht op het verminderen van het aanbod en gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik;
- dat het openbaar lichaam Bonaire op 17 juli 2019 een intentieverklaring heeft ondertekend om te komen tot een uitfasering van kunststofproducten voor eenmalig gebruik in 2021;
- dat het derhalve wenselijk is om de Eilandsverordening afvalstoffen Bonaire te wijzigen;

Gelet op:

Artikel 4.7, eerste en derde lid, van de Wet Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer BES.

HEEFT BESLOTEN:

vast te stellen de volgende eilandsverordening:

Artikel I

De eilandsverordening afvalstoffen Bonaire wordt gewijzigd als volgt:

A

In artikel 1 wordt de definitie van huishoudelijk bouw- en sloopafval vervangen door:

bouw- en sloopafval:

alle afvalstoffen die afkomstig zijn van het (aan)bouwen, renoveren of slopen van gebouwen en constructies of van de aanleg en opbraak van wegen en verhardingen. Het is afval dat vrijkomt tijdens de klus of wat er overblijft nadat de klus gedaan is.

B

Artikel 3 komt te luiden:

Artikel 3

1. Het is verboden huishoudelijke en daarmee gelijkgestelde afvalstoffen in de openbare ruimte op of in de bodem te brengen, te storten, te houden, achter te laten of anderszins te plaatsen.
2. Het is verboden huishoudelijke en daarmee gelijkgestelde afvalstoffen over te dragen of ter inzameling aan te bieden aan een ander dan de inzameldienst en/of op de stortplaats en/of overslagstation.
3. Het in het tweede lid gestelde verbod geldt niet voorzover het bestuurscollege krachtens artikel 17 van deze eilandsverordening aan anderen dan de inzameldienst vergunning heeft verleend.

C

In artikel 11, eerste en tweede lid, wordt 'huishoudelijk bouw- en sloopafval' telkens vervangen door 'bouw- en sloopafval'.

D

In Hoofdstuk VI wordt na artikel 19 een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Artikel 19a

Het is verboden bouw- of sloopafval in de openbare ruimte op of in de bodem te brengen, te storten, te houden, achter te laten of anderszins te plaatsen.

E

Na hoofdstuk VIII wordt een hoofdstuk ingevoegd, luidende:

Hoofdstuk VIII A Bepalingen over kunststofproducten voor eenmalig gebruik

Artikel 31a Begripsbepalingen

In dit hoofdstuk en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

1. Bestek: lepels, vorken, messen en ander gerei gemaakt van kunststof dat gebruikt wordt om mee te eten;

2. Bioplastics: kunststofproducten die met gewijzigde natuurlijke polymeren worden geproduceerd of kunststoffen die op basis van biologische, fossiele of synthetische basisstoffen worden geproduceerd en daarmee niet in de natuur voorkomen. Met inbegrip van op polymeren gebaseerde rubberen producten en kunststoffen op biologische basis en biologisch afbreekbare kunststoffen, ongeacht of zij van biomassa zijn afgeleid of bedoeld zijn om na verloop van tijd biologisch af te breken;
3. Draagtas: tas gemaakt van kunststof, met of zonder handgreep;
4. In de handel brengen: op de markt aanbieden van een product;
5. Kunststof: een materiaal bestaande uit een polymeer, waaraan mogelijk additieven of andere stoffen zijn toegevoegd, en dat als een structureel hoofdbestanddeel van eindproducten kan worden gebruikt, met uitzondering van natuurlijke polymeren die niet chemisch gewijzigd zijn. Met inbegrip van styrofoam en bioplastics;
6. Kunststofproduct: een product dat geheel of gedeeltelijk van kunststoffen is gemaakt;
7. Maaltijd: een gerecht dat doorgaans voor ontbijt, lunch of diner geconsumeerd wordt. Maaltijden kunnen warm of koud zijn. Met inbegrip van bijgerechten;
8. Maaltijdverpakkingen: kunststof producten die kunnen worden gebruikt voor het insluiten, beschermen, afleveren en aanbieden van maaltijden of bijgerechten, met of zonder deksel, voor voedingsmiddelen die:
 - a) bestemd zijn voor onmiddellijke consumptie, ter plaatse of om mee te nemen;
 - b) typisch vanuit de container worden geconsumeerd, en
 - c) gereed zijn voor consumptie zonder verdere bereiding zoals bakken, koken of verwarmen;
9. Monomeer: een stof die covalente bindingen kan vormen door herhaalde koppeling van soortgelijke of ongelijke moleculen onder de voorwaarden van de voor dat proces gebruikte polymerisatiereactie;
10. Op de markt aanbieden: het in het kader van een handelsactiviteit, al dan niet tegen betaling, verstrekken van een product met het oog op distributie, consumptie of gebruik;
11. Polymeer: een stof die bestaat uit moleculen die worden gekenmerkt door een opeenvolging van een of meer soorten monomeereenheden. Die moleculen moeten over een reeks molecuulgewichten verdeeld zijn, waarbij de verschillen in molecuulgewicht in de eerste plaats het gevolg zijn van verschillen in het aantal monomeereenheden. Een polymeer bevat het volgende:
 - a) een gewichtsmeerderheid van moleculen die bestaan uit ten minste drie monomeereenheden die op covalente wijze aan ten minste een andere monomeereenheid of andere reactieve stof zijn gebonden;
 - b) minder dan een gewichtsmeerderheid aan moleculen van hetzelfde molecuulgewicht. In deze definitie betekent „monomeereenheid” de gereageerde vorm van een monomeer in een polymeer;
12. Product voor eenmalig gebruik: een product dat niet werd bedacht, ontworpen of in de handel gebracht om binnen zijn levensduur meerdere cycli te maken door te worden

teruggestuurd naar een producent om opnieuw gevuld te worden of opnieuw gebruikt te worden voor het doel waarvoor het gemaakt was;

13. Rietje: een buisje gemaakt van kunststof om drinken mee op te zuigen;
14. Roerstaafje: kunststof gerei dat wordt gebruikt voor het mengen of omroeren van dranken;
15. Styrofoam: geëxpandeerd polystyreen, materiaal bestaande uit kleine kunststof bolletjes van de kunststof polystyreen. In de volksmond ook wel piepschuim genoemd.

Artikel 31b Verbodsnorm producten voor eenmalig gebruik

Het is verboden de volgende producten voor eenmalig gebruik in de handel te brengen:

- a. bestek;
- b. draagtassen;
- c. roerstaafjes;
- d. rietjes; en
- e. styrofoam maaltijdverpakkingen.

F

In artikel 34 worden na het zesde lid vijf leden toegevoegd, luidende:

7. Bij de uitoefening van hun taken dragen de in dit artikel bedoelde ambtenaren een legitimatiebewijs bij zich, dat is uitgegeven door het bestuursorgaan onder verantwoordelijkheid waarvan de ambtenaren werkzaam zijn. Het legitimatiebewijs bevat een foto van de ambtenaar en vermeldt in ieder geval diens naam en hoedanigheid.
8. Een in dit artikel bedoelde ambtenaar toont zijn legitimatiebewijs desgevraagd meteen.
9. Een ambtenaar, bedoeld in dit artikel, maakt van zijn bevoegdheden slechts gebruik voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is.
10. Een ambtenaar, bedoeld in dit artikel, is bevoegd van personen inzage te vorderen van een identiteitsbewijs als bedoeld in artikel 2 van de Wet op de identificatieplicht BES.
11. Een in dit artikel bedoelde ambtenaar is bevoegd inzage te vorderen van zakelijke gegevens en bescheiden. Hij is bevoegd van de gegevens en bescheiden kopieën te maken. Indien het maken van kopieën niet ter plaatse kan geschieden, is hij bevoegd de gegevens en bescheiden voor dat doel voor korte tijd mee te nemen tegen een door hem af te geven schriftelijk bewijs.

Artikel II

1. Deze eilandsverordening treedt in werking met ingang van de dag na bekendmaking.
2. In afwijking van het eerste lid, treedt van artikel I, onderdeel E, artikel 3b in werking:
 - onderdelen a tot en met d: zes maanden na bekendmaking;
 - onderdeel e: acht maanden na bekendmaking.

Artikel III

Deze verordening wordt aangehaald als: Eilandsverordening verbod op wegwerp plastic Bonaire.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de eilandsraad van 19 OCT 2021

De voorzitter,



de eilandsraadgriffier.



**Eilandsraad van het
Openbaar lichaam Bonaire**

EILANDSVERORDENING tot wijziging van
de eilandsverordening afvalstoffen Bonaire (AB 1993, no. 2) teneinde een verbod op het
in de handel brengen van wegwerp plastic in te voeren (Eilandsverordening verbod op
wegwerp plastic Bonaire)

2021

MEMORIE VAN TOELICHTING
No. 3

DE EILANDSRAAD VAN HET OPENBAAR LICHAAM BONAIRE

Algemene toelichting:

1. Inleiding

Deze verordening voegt een nieuw hoofdstuk, Hoofdstuk VIII A, toe aan de Eilandsverordening afvalstoffen Bonaire, waardoor het mogelijk wordt het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik te verbieden. Op grond van artikel 4.7, derde lid, onderdeel d, van de wet volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer BES kunnen regels worden gesteld, bedoeld om te voorkomen dat afvalstoffen als zwerfafval in het milieu terecht komen of om te bereiken dat dit zo min mogelijk gebeurt. Er wordt daarom gekozen voor het regelen van deze materie in de eilandsverordening afvalstoffen. Om een verbod op wegwerpplastic op korte termijn te kunnen invoeren ligt aansluiten bij de afvalstoffenverordening dus voor de hand. Daarnaast is van de mogelijkheid gebruik gemaakt om in de afvalstoffenverordening enkele bepalingen te verduidelijken met het oog op een betere handhaafbaarheid van het verbod om afval achter te laten waar dit niet hoort.

Achtergrond

Het openbaar lichaam Bonaire streeft naar een schone en gezonde leefomgeving voor alle inwoners. Het duurzame imago van het eiland zal daarmee ook versterkt worden. In dat kader werkt het openbaar lichaam toe naar het verminderen van de hoeveelheid afval en schadelijke stoffen die op het eiland terecht komen en in het bijzonder naar een vermindering van materialen die een groot risico met zich brengen om in het milieu te belanden, zoals kunststofproducten. Om dat te bereiken, werkt het openbaar lichaam samen met het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat aan maatregelen die gericht zijn op een algehele verbetering van het afvalbeheer en aan het beperken van de milieuvuiling op het eiland, waaronder het verminderen van plastic zwerfafval. De onderhavige wijziging van de afvalstoffenverordening die gericht is op het invoeren

van een verbod op het in de handel brengen van aangewezen categorieën kunststoffen voor eenmalig gebruik, ook wel wegwerpplastic genoemd, past daarbij. De verwachting is dat met de genoemde maatregel het aandeel plastic producten voor eenmalig gebruik in het zwerfafval aanzienlijk zal verminderen. Jaarlijks worden naar schatting 2-3 miljoen styrofoam voedselverpakkingen per jaar weggegooid. Doordat bijvoorbeeld styrofoam voedselverpakkingen niet meer in omloop worden gebracht, zal dit niet meer als zwerfafval eindigen. Ook zal de maatregel een bijdrage leveren aan een vermindering van de afvalstromen. Hoewel plastic gescheiden wordt ingeleverd door bedrijven, komt het nog steeds veelvuldig in het restafval terecht doordat veel huishoudens hun afval niet gescheiden (kunnen) aanbieden. De landfill nadert zijn capaciteit en deze maatregel zal een eerste stap zijn naar het voorkomen van een uitbreiding van de landfill.

2. Overwegingen bij de invoering van een verbod op categorieën kunststofproducten voor eenmalig gebruik

Afvalprobleem

Bonaire kampt met een plastic zwerfafvalprobleem dat het gevolg is van het gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Op Bonaire worden kunststofproducten voor eenmalig gebruik in grote getallen op de markt gebracht. De meeste van die producten worden geïmporteerd en blijven in het afvalstadium op het eiland achter. Na afdanking verspreiden de wegwerpplastics zich over het landschap en naar zee, waar ze een bedreiging vormen voor het milieu en de koraalriffen rond de BES eilanden die bekend staan om hun schoonheid en tevens van aanzienlijk belang zijn voor de lokale economie.

De kunststofproducten voor eenmalig gebruik bedreigen niet alleen Bonaire's natuur, maar ook de lokale economie, omdat wegwerpproducten een verspilling van materiaal zijn, het veel geld kost om het afval te verwerken en vervuilde zeeën en stranden slecht zijn voor de visserij en het toerisme. Daarnaast kunnen kunststofproducten voor eenmalig gebruik niet op het eiland worden verwerkt en is er op Bonaire nog geen markt voor het hergebruik ervan. Wel wordt plastic al gescheiden ingezameld en tijdelijk opgeslagen op Lagun. Hierbij worden in elk geval de harde plastics gescheiden van de overige kunststoffen. Het gescheiden houden van plastic loopt vooruit op een nader te ontwikkelen verwerkingsstap voor deze afvalstromen.

Bestuurlijke en maatschappelijke ontwikkelingen

De wens om een oplossing te vinden voor het verminderen van kunststoffen voor eenmalig gebruik bestaat op Bonaire al langere tijd. In 2018 werd door de eilandsraad van Bonaire een motie aangenomen om regelgeving te ontwikkelen die gericht is op het verminderen van het aanbod en gebruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik. In de zomer van 2019 ondertekenden het

openbaar lichaam, vertegenwoordigd door de Gezaghebber, en de staatssecretaris van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat een intentieverklaring gericht op de uitfasering van plastic producten voor eenmalig gebruik op Bonaire, uiterlijk in 2021. Het invoeren van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik past ook binnen bredere ontwikkelingen die zich op dit gebied voordoen in Europa¹ en de rest van de wereld. Per 3 juli 2021 zullen ook in Nederland maatregelen betreffende de vermindering van kunststofproducten voor eenmalig gebruik ingaan.

De afgelopen jaren is er op Bonaire ook een maatschappelijke trend waargenomen in de richting van vervanging van kunststoffen voor eenmalig gebruik door milieuvriendelijke alternatieven, met name bij supermarkten en restaurants. Een supermarkt heeft eigenstandig het verstrekken van plastic tassen in de ban gedaan. Een duikschool heeft eigenstandig het gebruik van plastic flessen in de ban gedaan. Zij biedt gasten een herbruikbare waterfles aan en gasten kunnen ongelimiteerd water tappen. Verschillende restaurants en food trucks zijn inmiddels overgestapt op duurzame alternatieven voor kunststoffen voor eenmalig gebruik, zoals rietjes van papier of gras en kartonnen eetbakjes.

Hoewel er door een enkele speler in de horeca- en dienstverleningssector voorzichtige pogingen zijn ondernomen bij het helpen reduceren van het gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik, is er geen sprake van een uit eigen beweging structurele aanpak. Er is door de detailhandel incidenteel geëxperimenteerd met het inkopen van duurzame artikelen, zoals afhaalverpakkingen gemaakt van papier, maar dat heeft vooralsnog niet tot eilandwijde veranderingen geleid. Er wordt door marktpartijen en burgers onvoldoende nagedacht over de vraag wat er met kunststofproducten voor eenmalig gebruik moet gebeuren na consumptie, terwijl de impact van dergelijke producten in de afvalfase op het milieu groot is. Een gelijk speelveld voor marktpartijen kan alleen worden gerealiseerd met een verbod. Ingrijpen via regeling door het openbaar lichaam ligt daarom in de rede.

Het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik zal gefaseerd verboden worden. In het plan voor Land en Water is ten doel gesteld dat het verstrekken van plastic voor eenmalig gebruik voor 2024 verboden zal zijn met het oog op het reduceren van plastic zwerfafval. In de eerste fase worden enkele kunststofproducten voor eenmalig gebruik aangepakt. Het betreft de producten die in deze verordening worden genoemd. In de komende jaren zullen gefaseerd producten aan deze lijst toegevoegd worden.

Consultatie en inspraak

Vooruitlopend op de implementatie van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik heeft het OLB in samenwerking met Wereldnatuurfonds (WWF) Nederland in verschillende rondes

¹ Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

met belanghebbenden gesproken over maatregelen om het gebruik van dergelijke producten terug te dringen. De gesprekken zijn gevoerd met de branches die de grootste impact ondervinden van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik, namelijk de horeca en supermarkten. Het gaat dan in totaal om 3 hotels, 7 restaurants en cafés en 13 supermarkten. In deze gesprekken, waar ook de Tourism Corporation Bonaire, Selibon en Douane waren vertegenwoordigd, zijn verschillende alternatieven besproken, zoals een importverbod, een gebruiksverbod of het invoeren van een belastingvoordeel voor duurzame producten. Deze maatregelen bleken niet haalbaar. Ook is nagedacht over het sluiten van een convenant om het gebruik van kunststofproducten voor eenmalig gebruik ook bij (nog) afwezigheid van een verbod te ontmoedigen, echter creëert dit niet het eerder genoemde gelijke speelveld voor alle marktpartijen. Een verbod op het verstrekken van bepaalde kunststofproducten voor eenmalig gebruik bleek de meest reële oplossing. Op basis van de input uit de werksessies is een lijst opgesteld van producten die in de eerste fase onder het verbod komen te vallen.

3. De reikwijdte van het verbod

De nieuwe bepalingen in de afvalstoffenverordening hebben een forse reductie van de meest vervuilende en minst recyclebare kunststofproducten voor eenmalig gebruik tot doel. Daartoe wordt het in de handel brengen ervan verboden. Beoogd wordt een vermindering van de impact van (micro)plastics op het milieu en een reductie van het aandeel plastic in het afvalstelsel en in het zwerfafval in het bijzonder. Om tot een drastische reductie te komen van de meest vervuilende en minst recyclebare kunststofproducten voor eenmalig gebruik, heeft het verbod betrekking op de volgende reeks kunststofproducten: bestek, draagtassen, styrofoam maaltijdverpakkingen, rietjes, en roerstaafjes voor eenmalig gebruik. Tijdens de eerder benoemde stakeholderconsultatie bleek dat er draagvlak is voor een verbod op draagtassen, rietjes, roerstaafjes en maaltijdverpakkingen. Daarnaast is plastic wegwerpbestek aan de lijst toegevoegd, omdat alternatieven beschikbaar zijn. Dat maakt het vervangen van dit product laagdrempelig en een geschikte keuze voor de eerste fase van een verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik.

Maaltijdverpakkingen

In de EU-richtlijn is een verbod op kunststof voedselverpakkingen opgenomen. Voor Bonaire is er echter voor gekozen de begripsomschrijving te versmallen door enkel te richten op maaltijdverpakkingen. De definitie voor voedselverpakkingen omvat anders namelijk bijvoorbeeld ook verpakkingen van besjes, kersen, sla en snoeptomaatjes. Dit zijn producten die in Bonaire veelal geïmporteerd worden. Importproducten worden uitgesloten van het verbod omdat kunststofverpakkingen daarvoor vaak noodzakelijk zijn, in verband met de vervoerswijze en vanuit hygiëne overwegingen. De consequenties van een verbod op deze kunststofvoedselverpakkingen voor Bonaire moet nog verder worden onderzocht. Met desk research, expert consultaties en werksessies met stakeholders zal worden gekeken naar alternatieven voor de import van dergelijke producten en de haalbaarheid daarvan. Verder zal het verbod op maaltijdverpakkingen

vooralsnog alleen gelden voor maaltijdverpakkingen gemaakt van styrofoam en niet voor alle soorten kunststof maaltijdverpakkingen.

Het verbod gaat gelden voor de in het nieuwe artikel 31b aangewezen categorieën kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Deze producten kunnen van een grote verscheidenheid aan kunststoffen worden gemaakt. Kunststoffen zijn er in vele soorten en maten. Voor de omschrijving van kunststofproducten in deze verordening is aansluiting gezocht bij de begripsomschrijving die wordt gehanteerd in Europese regelgeving². Kunststoffen worden gedefinieerd als polymere materialen die chemisch gewijzigd zijn. Buiten alle twijfel staat daarom dat de zogeheten styrofoam voedselverpakkingen die op Bonaire vaak worden gebruikt om afhaalmaaltijden in te verpakken, binnen de reikwijdte van verboden kunststofproducten voor eenmalig gebruik vallen.

Maar ook sommige natuurlijke polymeren kunnen onder de eerder aangehaalde definitie van kunststoffen vallen. Het betreft dan de zogeheten bioplastics. De in de onderhavige afvalstoffenverordening aangewezen kunststofproducten voor eenmalig gebruik die met gewijzigde natuurlijke polymeren worden geproduceerd of kunststoffen die op basis van biologische, fossiele of synthetische basisstoffen worden geproduceerd, komen niet in de natuur voor en vallen daarom ook binnen de reikwijdte van het verbod. De definitie van kunststoffen omvat daarmee ook de op polymeren gebaseerde rubberen producten en kunststoffen op biologische basis en biologisch afbreekbare kunststoffen, ongeacht of zij van biomassa zijn afgeleid of bedoeld zijn om na verloop van tijd biologisch af te breken. Kunststoffen op biologische basis en biologisch afbreekbare kunststoffen hebben eenzelfde levenscyclus als kunststoffen die zijn geproduceerd uit fossiele brandstoffen, tenzij deze worden verwerkt in een commerciële of industriële compostfaciliteit. Omdat Bonaire nog geen commerciële compostfaciliteit heeft en wegwerpplastics bovendien een relatief grote kans hebben als zwerfafval te eindigen, is besloten de genoemde producten gemaakt van kunststoffen in de brede zin van het begrip te verbieden.

4. Voor wie geldt het verbod?

Het verbod op het in de handel brengen van kunststofproducten voor eenmalig gebruik richt zich tot alle op Bonaire aanwezige personen die voornemens zijn een van de in het nieuwe artikel 31b genoemde producten voor eenmalig gebruik in de handel te brengen. Dat kunnen bijvoorbeeld, maar niet uitsluitend, zijn: producenten, winkeliers, importeurs en restaurants. Omdat het verbod geldt voor eenieder die in het kader van een handelsactiviteit kunststofproducten voor eenmalig gebruik verstrekt met het oog op distributie, consumptie of gebruik vallen bijvoorbeeld ook lokale

² Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

distributeurs, leveranciers en webshops onder het verbod. Concreet betekent dit dat het verbod de gehele detailhandel en dienstverleningssector van Bonaire treft.

5. Wanneer geldt het verbod?

Voor bestek, draagtassen, rietjes en roerstaafjes gaat het verbod in zes maanden na de bekendmaking van deze verordening. Voor maaltijdverpakkingen zal het verbod acht maanden na bekendmaking in werking treden. Voor deze producten krijgen stakeholders respectievelijk zes en acht maanden de tijd om hun huidige voorraden op te maken. De extra tijd voor maaltijdverpakkingen is mede gegeven gezien de grote mate van gebruik van deze producten op het eiland.

6. Uitzondering

Om het verbod effectief te laten zijn, zijn er geen uitzonderingen opgenomen op het gebruik van draagtassen, bestek, rietjes en roerstaafjes. Uitzonderingen zijn voor deze artikelen niet nodig, omdat er bruikbare alternatieven beschikbaar zijn. Een uitzondering wordt gemaakt op de definitie van kunststoffen voor maaltijdverpakkingen. Het verbod in de EU richtlijn³ en deze verordening betreft plastic wegwerpartikelen in de breedste zin van het woord. Echter, voor maaltijdverpakkingen neemt de EU enkel voedselverpakkingen van het type styrofoam op in de richtlijn voor het verbod op in de handel brengen; één type kunststof. Om het gebruik van andere type kunststof voedselverpakkingen te verminderen worden in de richtlijn andere maatregelen toegepast zoals consumptievermindering, producentenverantwoordelijkheid en bewustmakingsmaatregelen.

Aangezien Bonaire een grote afhaalcultuur kent en andere soorten plastics ook schadelijk zijn voor het milieu, is gekeken naar de mogelijkheid om andere soorten kunststof maaltijdverpakkingen dan styrofoam in het verbod mee te nemen. Het gebruik van herbruikbare maaltijdverpakkingen is normaliter een geaccepteerde oplossing. Een consument zou zijn eigen container mee kunnen nemen naar een restaurant, waar deze dan voor hem gevuld wordt. Vanwege het huidige klimaat en de zorgen van de burger is besloten dat dit alternatief voor kunststoffen maaltijdverpakkingen voor nu een brug te ver is. In deze verordening zit dus geen totaal verbod op kunststof maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik. Wel is gekeken of alle kunststoffen behalve de minst schadelijke bioplastics verboden konden worden. Veel zogeheten bioplastics of oxo-degradeerbare kunststoffen worden niet naar behoren biologisch afgebroken en kunnen dus bijdragen aan milieuvervuiling door microplastics, zijn niet composteerbaar, hebben een negatieve invloed op recycling van conventionele kunststoffen en leveren geen aantoonbaar milieuvoordeel op⁴.

^{3&5} Richtlijn (EU) 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.

De minst schadelijke bioplastics zijn de producten die een biologische basis hebben én biologisch afbreekbaar zijn, en bovendien gecomposteerd kunnen worden. Voorbeelden hiervan zijn bioplastics gemaakt van suikerriet en kraftpapier en -karton met eventueel een PLA filmlaag. Bij gebrek aan kennis over duurzame kunststoffen bij de burger en lastige handhaafbaarheid is besloten om ook een dergelijke uitzondering niet toe te passen. Bij elke wijziging van deze verordening, waar nieuwe kunststofproducten voor eenmalig gebruik toegevoegd zullen worden, zal geëvalueerd worden of een dergelijke uitzondering op dat moment wel toegepast kan worden. Ook zal er op dat moment gekeken worden of een verbod op maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik in de breedste zin van het woord toegepast kan worden. Op basis van de bovenstaande overwegingen is besloten om in de eerste instantie de EU richtlijn te volgen en enkel maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik gemaakt van styrofoam te verbieden. Via onder andere een bewustwordingscampagne zal de burger geïnformeerd worden over de schadelijke effecten van andere kunststoffen.

7. Gevolgen voor burgers en bedrijven

Met ingang van het verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik zullen bedrijven, met name horecabedrijven en supermarkten, genoodzaakt zijn alternatieven te zoeken voor de kunststof wegwerpproducten die momenteel worden aangeboden. Alternatieven die de laatste jaren al op het eiland zijn verschenen, zijn papieren en suikerrieten bordjes, bekertjes en maaltijdverpakkingen van papier of karton, papieren rietjes, katoenen netjes voor versproducten en herbruikbare boodschappentassen.

Omdat duurzame alternatieven vaak duurder zijn dan kunststofproducten voor eenmalig gebruik, kan een volledige overstap naar alternatieven financiële consequenties hebben. Als bedrijven besluiten dergelijke kosten door te vertalen in de verkoopprijzen van hun producten kan dat ook de consumenten raken.

Daar staat tegenover dat het met de kostenstijging mogelijk meevalt. Niet alle kunststofproducten voor eenmalig gebruik die nu worden aangeboden moeten noodzakelijkerwijs door een alternatief worden vervangen. Het verstrekken van rietjes bij dranken is bijvoorbeeld niet noodzakelijk, evenals het verstrekken van plastic bestek bij een afhaalmaaltijd. De hogere inkoopkosten van duurzame alternatieven die moeten worden gedragen door bedrijven kunnen dus gedeeltelijk worden gemitigeerd door in het geheel af te zien van de inkoop van (duurzame, herbruikbare) rietjes of wegwerpbestek. Het is aan de bedrijven om daarin een eigen keuze te maken. Als de keuze valt op het vervangen van producten voor eenmalig gebruik door herbruikbare varianten, hoeven er bovendien maar eenmalig hogere kosten te worden gemaakt.

Het is onmogelijk om in dit stadium een accurate inschatting te maken van de wijze waarop bedrijven invulling gaan geven aan het verbod op het in de handel brengen van de kunststofproducten voor eenmalig gebruik. Bedrijven hebben immers de keuze om de producten te vervangen door duurzame alternatieven voor eenmalig gebruik, herbruikbare alternatieven of

bedrijven kunnen ervoor kiezen om voor enkele artikelen helemaal geen vervanging in te kopen. De overwegingen om bepaalde nalevingsopties te kiezen verschillen per bedrijf en moeten in de nabije toekomst nog blijken.

Burgers zullen moeten wennen aan nieuwe producten en materialen. Daarnaast zou het kunnen dat bepaalde producten voor consumenten iets duurder worden. Het is de inschatting dat de hogere kosten voor alternatieve producten maar een klein percentage bedragen van de totale kosten die huishoudens besteden aan boodschappen. Om de gevolgen voor burgers verder te verzachten worden de volgende maatregelen getroffen.

Via een te ontwikkelen communicatiecampagne worden burgers (en bedrijven) geadviseerd over beschikbare en geschikte alternatieven. Voor de communicatiecampagne is een bedrag van \$78,000 gereserveerd. Als onderdeel van de campagne zullen posters en video's worden verspreid. Er zullen radio-interviews plaatsvinden en persberichten gepubliceerd worden in de lokale kranten. Er wordt hierin zoveel mogelijk samengewerkt met non-profit organisaties, key-stakeholders zoals BONHATA, TCB en invloedrijke jongeren. Verder is voor de verkenning van alternatieven van kunststofproducten voor eenmalig gebruik een bedrag van \$10,000 gereserveerd.

Er worden niet alleen stappen ondernomen vanuit het openbaar lichaam zelf. Enkele winkeliers zijn gestart met de verkoop van duurzame alternatieven zoals wattenstaafjes gemaakt van bamboe, rietjes van papier met het FSC keurmerk en voedselverpakkingen gemaakt van suikerriet of Kraft karton. Het Openbaar Lichaam Bonaire zal zulke initiatieven aanmoedigen en waar mogelijk ondersteunen, zodat de detailhandel en dienstverleningssector op Bonaire zoveel mogelijk is toegerust op het gebruik van herbruikbare en duurzame alternatieven wanneer het verbod op het in de handel brengen van de in deze verordening gespecificeerde kunststofproducten voor eenmalig gebruik volledig in werking is getreden.

8. Handhaving en naleving

Het openbaar lichaam is verantwoordelijk voor handhaving van het verbod. Handhaving van de maatregel kan gericht worden op een relatief klein aantal bedrijven; de groothandels. Via de groothandels komt het grootste deel van de kunststofproducten voor eenmalig gebruik terecht bij andere partijen op het eiland. Tevens worden de handhavingstaken belegd bij de huidige teams die verantwoordelijk zijn voor de inspectie van horeca en supermarkten. Het uitvoeren van een controle op de aanwezigheid van de in het handelsverbod aangewezen kunststofproducten voor eenmalig gebruik tijdens de reguliere horeca- en supermarktcontroles is een bescheiden extra taak. De aanspraak op de totale handhavingscapaciteit kan daarom tot een minimum worden beperkt.

Het introduceren van een extra meldpunt voor consumenten wordt niet noodzakelijk geacht. Consumenten die een overtreding van het verbod willen melden kunnen daarvoor terecht bij

Toezicht en Handhaving, waarna de melding terecht komt bij de verantwoordelijk beleidsmedewerker van het openbaar lichaam.

De verbodsnorm zal moeten leiden tot een verandering van het gedrag van alle betrokkenen, van winkelier tot consument. De marktpartijen zullen zich moeten oriënteren op andere producten en in sommige gevallen de klant erop moeten wijzen dat er betaald moet worden voor tassen voor eenmalig gebruik. De consument doet er op zijn beurt verstandig aan vanaf de invoering van het verbod een eigen tas en herbruikbare lunch box mee te nemen. Uit door het Wereld Natuurfonds verricht onderzoek bleek dat het draagvlak onder de inwoners van Bonaire voor een verbod groot is en ook acceptabel gevonden wordt. Het is de inschatting dat die grondhouding en de immateriële voordelen die normconform gedrag kunnen opleveren, bijdragen aan de naleving van het verbod. Een nader te ontwikkelen bewustwordings- en voorlichtingscampagne met heldere communicatie over het verbod vanuit het openbaar lichaam kan naleving verder ondersteunen.

9. Inwerkingtreding

Het verbod op kunststofproducten voor eenmalig gebruik zal zes maanden na vaststelling in werking treden. Eén uitzondering hierop is het verbod op maaltijdverpakkingen, dat pas na 8 maanden in werking zal treden. Hiervoor is gekozen naar aanleiding van zorgen die geuit werden tijdens de werksessies met stakeholders. Take-out maaltijden op Bonaire bevatten doorgaans veel saus. Styrofoam maaltijdverpakkingen werken goed tegen lekvocht en het gebruik van bijvoorbeeld kartonnen maaltijdverpakkingen worden als minder effectief beschouwd. Het verbod op styrofoam maaltijdverpakkingen voor eenmalig gebruik zal twee maanden later ingaan om de markt extra tijd te geven om op zoek te gaan naar duurzame, en het liefst herbruikbare, alternatieven. De gekozen tijdsperioden houden rekening met o.a. beschikbaarheid van geschikte, duurzamere en betaalbare alternatieven en de mogelijkheid voor stakeholders om bestaande voorraden op te maken.

10. Overige wijzigingen in de afvalstoffenverordening

Van de gelegenheid is gebruik gemaakt om enkele bepalingen in de afvalstoffenverordening te verduidelijken of toe te voegen, waardoor deze beter handhaafbaar worden. Het betreft het achterlaten of storten van huishoudelijk afval of bouw- en sloopafval. De definitie van 'huishoudelijk bouw- en sloopafval' is verruimd naar 'bouw-en sloopafval', omdat geconstateerd is dat niet alleen huishoudelijk bouw- en sloopafval, waarmee wordt bedoeld afval geproduceerd door kleine ver- of aanbouwing, maar ook bouw- en sloopafval van bijvoorbeeld nieuwbouwprojecten in de natuur terecht komt. Daarbij kan worden gedacht aan het storten van restanten beton, het dumpen van bouw- en sloopafval in oude groeves en asbesthoudende materialen in de mondi. Bonaire is enorm gegroeid en zal alleen verder groeien. Bouw neemt hierdoor toe, waardoor ook de noodzaak voor toezicht en handhaving groter wordt. Overigens wordt niet alleen bouw- en sloopafval in de natuur achter gelaten, maar afval in het algemeen. Voorbeelden zijn koelkasten, wc potten, tv's, afvalzakken en oude meubelen. Om duidelijker te maken dat het dumpen van dit soort afval niet is

toegestaan is het bestaande artikel 3 van de afvalstoffenverordening aangevuld met een nieuwe eerste lid en is een nieuw artikel 19a ingevoegd met een verbod om bouw- of sloopafval in de natuur achter te laten. Daarnaast is artikel 34 aangevuld met enkele ontbrekende bevoegdheden voor toezichthouders. Het betreft bepalingen uit de Algemene wet bestuursrecht die ten onrechte niet zijn overgenomen in deze verordening. De bepalingen zien op de rechtsbescherming van degene die door een toezichthouder wordt gecontroleerd. Deze toezichthouder dient zich bij de uitoefening van zijn taak te identificeren als zodanig. Ook is bepaald dat de toezichthouder van zijn bevoegdheden slechts gebruik mag maken voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is. Deze is een bescherming van de burger tegen machtsmisbruik. Daarnaast wordt geregeld dat toezichthouders ten behoeve van de uitoefening van hun taak inzage kunnen vorderen van een identiteitsbewijs van personen en in zakelijke gegevens en bescheiden. Zonder deze bevoegdheden is het voor toezichthouders redelijkerwijs niet mogelijk hun taak naar behoren uit te oefenen.

Het bestuurscollege van het openbaar lichaam Bonaire, d.d. 29 APR 2021

De gezaghebber,



de eilandsecretaris.

